

Overweging

Hoe bijzonder zijn toch rituelen in een viering en wat hebben we die gemist de afgelopen tijd: het aansteken van de Paaskaars, het horen van de woorden uit de bijbel en het hunkeren naar het naderbij komen van Gods Geest in ons samenzijn, in ons bidden en als wij de woorden uit de bijbel verbinden met ons persoonlijk en maatschappelijk leven.

Wij zijn ontregeld in deze coronatijd... Aan de andere kant zijn er in die zeventien weken ook nieuwe manieren ontstaan van verbindingen leggen. We bouwden aan een ondergronds spiritueel netwerk. Denk aan de vele telefoontjes, de stroom van nieuwsbrieven op de site met gebeden, gedichten, gedachten en de rubriek: *de vijf van ...* Zo nabij hebben we veel gemeenteleden, jong en oud nog niet ervaren, ook al zagen we elkaar niet. Die ervaringen van ontregeling, en ook van onverwachte herkenning brachten met op het thema van deze viering: Hoe ervaren wij de nabijheid of het veraf zijn van God in deze tijd en hoe spreekt de bijbel daarover?

Is God gebonden aan een plek, een tempel, een kerk, - of is het eerder zo dat God met ons meegaat waar wij ook zijn of heengaan: thuis, op reis, in het ziekenhuis, in een verpleeghuis, op school, op je werk? Hoe wil God eigenlijk ónder ons verkeren? En andersom: spelen wij Gods Stem wég door ons doen en laten of brengen we hem dichterbij? Om antwoorden te vinden op deze vragen luister met mijn ene oor naar wat er in óns en onze wereld gebeurt en met mijn andere oor luister ik naar de woorden van de bijbel die ons vertellen hoe God bij ons wonen wil. Ik neem jullie eerst even mee langs drie verschillende persoonlijke ervaringen.

Op zondag 30 juni 2019, was er een viering met zo'n 75 gemeenteleden uit de TK en gasten uit een kerk in Ghana op de Zeven Linden in Lage Vuursche. In de open lucht zongen we samen, deelden we verhalen en verbonden we onze levens met elkaar en met het woord van God. Dat gaf een sterk gevoel van saamhorigheid teweeg, zeker toen wij samen hardop baden, met onze verschillende stemmen van vreugde en verdriet, En ieder die aanwezig was, uit Ghana of uit Nederland voelde met hart en ziel dat de Geest neerdaalde. Een bijzonder moment van genade was het.

Achttien jaar terug werkte ik als medewerker levensbeschouwelijke vorming op tien zwarte scholen in de Bijlmer. Scholen met een meerderheid aan Surinaamse, Antilliaanse en Afrikaanse kinderen. Daar wordt ieder jaar het bevrijdingsfeest gevierd ter nagedachtenis van de afschaffing van de slavernij in Suriname, *Keti Koti, Het verbreken van de ketenen*. In die levende ontmoeting met de kinderen, hun juffen en meesters, en hun ouders mocht ik ervaren dat alle mensen op aarde, met welke tint dan ook, geschapen zijn naar het beeld van God en recht hebben op een menswaardig leven met gelijke kansen voor iedereen. In de jaren '30 van de vorige eeuw schreef Anton de Kom: *'Beter dan in de geschiedenisboeken der blanken is de mishandeling van onze vaders opgetekend in onze eigen harten. Nooit heeft het leed der slavernij sterker tot mij gesproken dan uit de ogen van*

mijn grootmoeder, wanneer zij ons kinderen, voor de hut in Paramaribo, de verhalen over de oude tijd vertelde.' Op die scholen ervoer ik regelmatig het waaien van Gods Geest, in het zingen, het dansen, en de verhalen.

Het derde voorbeeld komt uit zomer 1985. Op uitnodiging van priester arbeider Gerard Thijssen verbleef ik zes weken in Cuernavaca in Mexico. Ik mocht met hem mee de slums in, op bezoek bij mensen die zeer arm waren en die bij elkaar kwamen, samen de bijbel lezen, samen baden en samen bespraken hoe zij hun zware leven een beetje zouden kunnen verlichten. Iedereen zat op een wankel stoeltje onder een golfplaten afdak. En juist daar op die plek voelde je de aanwezigheid van de Geest van God door alles en iedereen heen stromen. In al hun armoede waren deze mensen niet zielig maar fier en weerbaar.

Deze drie ervaringen laten doorschemeren dat het wonen van God onder mensen daar gebeuren kan, waar het dagelijkse bestaan met zijn vreugdevolle en verdrietige momenten onder ogen wordt gezien, en tegelijkertijd in het krachveld van de Geest wordt geplaatst door de rituelen van samen zingen, lezen, bidden, praten, eten en drinken. De aanwezigheid van de Geest was op een bijna verborgen manier ervaarbaar... niet imposant, niet bombastisch; bescheiden, af en toe oplichtend. En in alle drie gevallen voltrok het zich op een plek waar eenvoudige attributen aanwezig waren.....: een tafeltje met een mooi kleedje, een brandende kaars, een open bijbel, wat eten en drinken, en mensen in een kring die elkaar aankeken en spraken over de woorden uit de bijbel.

En als je met die ogen en oren bijbelverhalen leest, kun je zien hoe God bij mensen wil wonen en hoe wij God bij ons kunnen laten inwonen en raak je onder de indruk van de inspiratie door de Geest die bijbelschrijvers.

De meeste van die verhalen, gedichten en profetische teksten in de bijbel hebben vorm gekregen in tijden dat er voor de gemeenschap geen vast godshuis was of meer was. De oudste teksten, bv In Exodus zijn ontstaan in een tijd dat er nog geen tempel was. De Hebreeuwse Slaven kenden alleen de megalomane piramiden die voor de Farao als dodenhuis gebouwd werden. De tempel van Salomo is verwoest rond 600 v.C. door de Babyloniërs en de stammen van Juda en Benjamin waren in ballingschap gevoerd; en de Tweede Tempel is verwoest door de Romeinen in het jaar 70, 20 jaar nadat de eerste christelijke groepen bij elkaar kwamen, in huizen. Het godsbesef dat in Israël in die situaties opkwam, de stem die tot sommigen zoals Mozes ging klinken, maar werd gehoord in de marge, in de woestijn, bij een braamstruik. En die stem, die geestkracht maakt zich kenbaar als één die het schreeuwen van de slaven hoort, hun ellende ziet en juist daarom nabij komt, om te bevrijden. Dit godsbesef /geestbesef kan dus opgevangen worden door mensen, en dat wekt bij hen het verlangen om zich los te maken van wat hen benauwt en onderdrukt.

Die stem die gehoord werd door de slaven in Egypte bij monde van Mozes, Mirjam en Aaron, en opnieuw door de ballingen uit Judea die aan de oever van de Eufraat in Irak zich bezonnen op de vraag hoe zij in godsnaam in die situatie terecht gekomen waren en of er waar ook vandaan nog hulp zou komen. Ze zagen de tempeltorens van de Babyloniërs die hun religieuze macht vervlochten hadden met hun militaire en politieke macht. In die wirwar wordt dan een zeven dagen lied geboren waarin een Stem klinkt die zegt dat de schepping goed is, en dat niemand bedoeld is zijn leven als slaaf door te brengen maar om als vrij mens mee te bouwen aan de bevrijding van de wereld in barensood. Die stem klinkt opnieuw in het laatste hoofdstuk van het boek Openbaring, als het gaat over de verlossing en de herschepping van de wereld. *'ik hoor een luide stem vanaf de troon: zij zegt: zie de woning van de Levende is onder de mensen, hij zal onder hen wonen, de Levende zal hun nabij zijn en iedere traan afwissen'*. En als we dan nog één beweging naar binnen maken in de bibliotheek van de bijbel, dan belanden we in de brief van Paulus aan de Romeinen. Daarin zucht de kleine messiaanse gemeenschap, die in het verborgene bij elkaar komt, in de catacomben onder de harde wetten van de Romeinen. 95 % van de mensen leefden toen als slaaf. En in die veelal verborgen christelijke gemeenschappen wordt de wereld ervaren als een wereld in barensood; alle gemeenteleden zochten met de geest van de messias mee en verlangen naar de vrij-wording van alle kinderen van God.

De stem van deze kleine God klinkt niet in machtscentra, tenzij in de vorm van protest en aanklacht, maar juist op onooglijke plekken, onder een afdakje, op straat, in een kamertje in een verpleegtehuis, of op een school waar kinderen en hun juf of meester elkaar spannende verhalen vertellen.

Je kunt zeggen dat de Geest van de Verborgen Nabije, van de Levende hoorbaar en voelbaar is waar gewone mensen bang zijn en tegelijkertijd hun stem durven te verheffen tegen onrecht, tegen racisme, tegen het uitputten van hulpbronnen tegen alles wat het leven klein maakt. Het is de stem van de God van kleine mensen die gelukkig steeds weer te horen is, hier, in Europa en wereldwijd. De Geest van die God werkt in het verborgene aan het sterker maken van het *ondergrondse word wise web*. In dat netwerk doen mensen van overal en nergens mee, zwart, geel, wit, rood, vrouwen, mannen, kinderen, mensen die durven leven vanuit de geestkracht van opstanding en bevrijding Die geestkracht zal ook op ons neerdalen als wij ieder op zijn of haar plek antwoorden op zijn stem.

Amen

Voorbeden

Barmhartige God,

onze wereld, uw wereld, zucht. Mensen putten haar uit en veel kinderen, vrouwen en mannen, dieren ook, hebben geen leven.

Kom naar uw mensen toe door uw Geest

Houd in hen de vlam van het verlangen levend om samen met anderen een leven kunnen opbouwen waarbij u instemmend knikken kunt.

Zo bidden wij [gebedsacclamatie 368h: Vervul ons met uw Geest, geef adem en kracht aan mensen]

U zoekt de bevrijding van mensen

en kent hun lijden, hun schreeuw om recht...

Wees met de mensen uit Suriname en de Antillen,
onze broeders en onze zusters, onze naaste naasten,
of ze nu daar wonen of bij ons in de straat..

Deze week werd de bevrijding van de slavernij herdacht
die zo de levens van hun voorouders tekende
maar doorwerkt in nieuwe generaties.

Laat hun roep om erkenning en gelijkwaardigheid gehoord worden.

Zo bidden wij

Wees met de bewoners van Hongkong,

waar mensen, jong en oud, vechten voor democratie.

Laat door uw Geest de vlam van vrijheid blijven branden,
laat hen wegen vinden om de harde hand van China te weerstaan.

Geef vrede ook in Israël, dat er recht gedaan wordt en mensen van de Westbank, joden en Palestijnen. Geeft ruimte voor een gesprek.

Zo bidden wij

We willen u danken dat wij weer mogen samenkomen in dit kerkgebouw. We zullen op onze qui-vive zijn als slangen, maar ook onbevangen als duiven. Alleen valt dat vaak moeilijk te combineren. Wilt u ons daarbij helpen.

Zo bidden wij

Laat bij u binnenkomen, Heer, het hulpgeroep van de mensen die gevangen zitten in armoede, in ziekte, in rouw, in angsten, in eenzaamheid. Die moeite hebben om het hoofd boven water te houden, om de vrede te bewaren met hun naasten, met hun huisgenoten. Geef perspectief en hoop aan wie de toekomst als een bedreiging zien.

Wees met de zieken. Wij bidden voor Bas van den Berg, dat hij gezond mag blijven.

U bent een God die bevrijdt. Trek u het lot aan van onze medechristenen die worden vervolgd, in zoveel landen, en voor wie het leven moeilijk wordt gemaakt. Geef dat uw geest van liefde mensen aanspoort, om met medemenselijkheid in de samenleving te staan, en om anderen vrij te laten.

- Zo bidden wij : Vervul ons met uw Geest, geef adem en kracht aan mensen

Helpt u onze regering om oplossingen te vinden voor de vele zorgen die onze samenleving bezighouden: zorgen over het klimaat, over de economie, over de landbouw, over de huizenbouw, over het onderwijs, over de gezondheidszorg.

Zegen deze geloofsgemeenschap van de Tuindorpkerk. Geeft u groei in beleving en in aantal. En wijsheid aan de kerkenraad.

Brengen wij wat ons persoonlijk bezighoudt, in een stil gebed voor God.

Stil gebed

Levende, hoor ons als wij u aanroepen met de woorden die Jezus ons heeft geleerd:

Onze Vader